T096 ATĐ 8 (12) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q51-Kiền Độ Tri-Tha Tâm Trí

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 51 263

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA
QUYEÅN 51

Chöông 3: KIEÀN-ÑOÄ TRÍ

Phaåm 2: THA TAÂM TRÍ, Phaàn 3

Coù trí töï taùnh nieäm sinh. Hoûi: Theå taùnh cuûa trí töï taùnh nieäm sinh laø gì? Ñaùp: Theå taùnh laø tueä. Vì söùc cuûa nieäm nhieàu trong nhoùm taâm kia neân goïi laø trí nieäm sinh. Nhö nieäm xöù, nieäm hôi thôû ra vaøo töø saéc töôûng cuõng gioáng nhö theá. Ñaây laø theå taùnh cuûa trí töï taùnh nieäm sinh, cho ñeán noùi roäng. Ñaõ noùi theå taùnh, veà lyù do nay seõ noùi: Hoûi: Vì sao goïi laø trí töï taùnh nieäm sinh? Ñaùp: Vì sinh maø ñöôïc trí naày, neân goïi laø trí töï taùnh nieäm sinh. Laïi nöõa, truï trong taùnh cuûa taâm thieän, taùnh cuûa taâm baát thieän, taùnh cuûa taâm voâ kyù thì coù theå bieát, neân goïi laø trí töï taùnh nieäm sinh. Laïi nöõa, phaùp quaù khöù ñaõ töøng traûi khoâng ñoåi thay, neân goïi laø töï taùnh. Vì coù theå bieát phaùp naày, neân goïi laø Trí töï taùnh nieäm sinh. Hoûi: Gaây ra nghieäp naøo maø ñöôïc trí aáy? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Thöôøng xuyeân vì chuùng sinh noùi lôøi noùi hoan hyû, deã nghe. Nghieäp ñoù coù theå phaùt sinh baùo nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu söûa sang choã nhoû heïp cho roäng raõi. Do nghieäp aáy, neân duø ôû trong thai meï cuõng khoâng caûm thaáy chaät heïp, eùp ngaët. Vì nghieäp naày neân coù theå sinh baùo aáy. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu coù ngöôøi naøo duøng thöùc aên uoáng ngon ngoït ñem cho ngöôøi khaùc, thì nghieäp ñoù seõ ñöôïc baùo nhö vaäy. Lôøi bình: Neân noùi nhö theá naày: Ñaây laø baùo cuûa nghieäp khoâng naõo haïi ngöôøi khaùc. Neáu chuùng sinh khoâng gaây ra nghieäp naõo haïi ngöôøi khaùc, thì khi ôû trong thai meï seõ ñöôïc roäng raõi, khoâng bò khoán khoå do maùu, muû vaø caùc chöùng beänh nhö phong, noùng, laïnh. Neáu khi xuaát thai

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 51 264

cuõng khoâng bò eùp ngaët do söï sanh töû nôû. Do vieäc naày neân khoâng queân taát caû chuùng sinh laø ñoái töôïng nhôù laïi. Neáu khoâng bò eùp ngaët ôû cöûa sinh

nôû, thì ñeàu coù trí nhôù laïi ñôøi tröôùc. Neáu bò vieäc sinh nôû eùp ngaët, thì ñeàu maát ñoái töôïng nhôù laïi. Hoûi: Trí nieäm sinh vaøo luùc ñaàu tieân laø vöôït hôn, hay laø thôøi gian giöõa, thôøi gian sau laø vöôït hôn? Ñaùp: Hoaëc coù söï nhôù laïi vaøo caùc thôøi gian ñaàu, giöõa, sau ñeàu toát ñeïp hôn. Hoaëc coù ngöôøi nhôù laïi, luùc ñaàu laø kheùo hôn, nhö Thi-baø-la, v.v... luùc môùi sinh ñaõ noùi: Trong nhaø naày coù voâ soá nhöõng thöù cuûa caûi vaø luùa gaïo, coù theå laáy ñem cho ngöôøi ngheøo khoå ñöôïc khoâng? Hoaëc coù ngöôøi vaøo thôøi gian giöõa laø toát hôn, nhö Laïi-traù-ba- la, v.v... Hoaëc coù ngöôøi vaøo thôøi gian sau laø toát hôn nhö Am-ma-la-traù, v.v... Hoûi: Trí nieäm sinh laø nieäm bao nhieâu laàn sinh? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Nieäm moät laàn sinh. Laïi coù ngöôøi noùi: Nieäm hai laàn sinh, cho ñeán baûy laàn sinh: Nghe noùi trong thaønh Vöông xaù coù con cuûa ngöôøi gieát moã teân Giaø- traù, laø baïn thaân cuûa vua A-xaø-theá luùc coøn beù, noùi vôùi A-xaø-theá raèng: Naày Thaùi töû! Neáu khi leân ngoâi vua, oâng seõ laøm vieäc thieän naøo cho ta? A-xaø-theá ñaùp: Ta seõ cho ngöôi nhöõng gì taâm ngöôi mong muoán! Khi A-xaø-theá ñaõ haïi maïng cha mình ñeå leân ngoâi vua, thì Giaø-traù, con ngöôøi gieát moã ñeán choã vua, taâu: Muoân taâu ñaïi vöông! Ngaøy tröôùc ñaïi vöông ñaõ höùa cho toâi ñieàu öôùc muoán, nay laø ñuùng luùc! Nhaø vua ñaùp: Tuøy yù ngöôi caàu xin? Baáy giôø, Giaø-traù, con ngöôøi gieát moã beøn noùi leân taâm nguyeän cuûa mình: Ñaïi vöông haõy leänh cho moãi mình toâi ñöôïc haønh ngheà gieát moå ngay trong thaønh Vöông Xaù, khoâng cho ngöôøi khaùc! Nhaø vua ñaùp: Nay ngöôi ñaâu caàn phaûi laøm ngheà toäi aùc naày! Ngöôi haõy caàu xin ñieàu khaùc! Luùc aáy, Giaø-traù laïi taâu vôùi vua: Caùc nghieäp thieän, aùc ñeàu khoâng coù quaû baùo! Vua noùi: Ngöôøi bieát gì maø noùi lôøi naày? Giaø-traù ñaùp: Ñaïi vöông neân bieát! Toâi nhôù ñaõ ôû thaønh Vöông-xaù naày trong baûy ñôøi, thöôøng laøm ngheà gieát deâ baùn thòt ñeå sinh soáng, khi cheát ñöôïc sinh leân taàng trôøi Ba möôi ba, khi nghe lôøi naày, vua A-xaø-theá raát ñoåi ngaïc nhieân, hoaøi nghi, lieàn ñem vieäc aáy ñeán baïch leân Ñöùc Phaät! Phaät baûo nhaø vua: Nhö lôøi Giaø-traù ñaõ noùi laø ñuùng, khoâng coù gì khaùc! Ngöôøi naày ñaõ thí thöùc aên cho vò Bích-chi Phaät, phaùt khôûi nguyeän taø vaïy: Mong sao cho toâi ñöôïc ôû trong thaønh Vöông Xaù, moät mình thöôøng laøm vieäc gieát moå deâ laáy thòt ñem baùn. Vì nghieäp nhaân naày neân oâng ta

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 51 265

ñaõ baûy laàn sinh vaøo coõi ngöôøi, baûy laàn sinh leân coõi trôøi. Hieän nay quaû baùo cuûa thaân nghieäp naày ñaõ heát, töùc baûy ngaøy sau, cheát ñi seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc Loâ laïp. Do vieäc aáy neân bieát, coù theå trí nieäm sinh nhôù laïi trong baûy ñôøi. Laïi coù ngöôøi noùi: Coù theå nhôù laïi caùc vieäc trong naêm traêm ñôøi: Nghe noùi: Coù moät Tyø-kheo töï nhôù laïi, suoát naêm traêm naêm ñôøi theo thöù lôùp thöôøng ñoïa vaøo loaøi ngaï quyû. Hoaëc nhôù laïi luùc chòu moïi khoå sôû ñoùi khaùt trong quaù khöù, töùc ñoái vôùi caùc höõu sinh ra töôûng khoå, döùt taát caû duyeân, moät mình sieâng naêng tinh tieán tu haønh, ñöôïc quaû vò Tu-ñaø-hoaøn, nghó raèng: Ta thöôøng ñöôïc caùc vaät caàn duøng cuûa caùc Tyø- kheo, khieán ta haønh ñaïo. Nay ta phaûi laïi caàu xin phaåm vaät caàn duøng ñeå ban cho caùc

Tyø-kheo! Lieàn thöïc haønh khuyeán hoùa. Baáy giôø, caùc Tyø-kheo noùi vôùi vò Tyø-kheo naày: Tröôùc kia oâng löôøi bieáng, nay vì sao laïi sieâng naêng thöïc haønh giaùo hoùa? Vò Tyø-kheo naày lieàn höôùng veà caùc vò Tyø-kheo kia noùi roäng vieäc treân. Do vieäc naày neân bieát Trí nieäm sinh coù theå nhôù laïi caùc vieäc cuûa naêm traêm ñôøi! Laïi coù moät Tyø-kheo, töï nhôù laïi naêm traêm ñôøi cuûa mình, theo thöù lôùp sinh trong ñòa nguïc. Hoaëc nhôù laïi nhöõng luùc chòu khoå ñòa nguïc thì khaép loã chaân loâng treân thaân, maùu chaûy ra laøm dô thaân vaø y, neân haèng ngaøy xuoáng soâng taém goäi, giaët y, sieâng naêng tu haønh tinh tieán, ñöôïc quaû A-la-haùn, khoâng coøn taém goäi, giaët y nöõa. Baáy giôø caùc Tyø-kheo beøn baûo vò naày: OÂng thöôøng taém goäi, giaët y, laáy nöôùc laøm saïch, sao nay laïi khoâng duøng nöõa? Tyø-kheo naày noùi roäng vieäc aáy cho caùc Tyø-kheo nghe, töùc nhôù laïi vieäc cuûa naêm traêm ñôøi nhö theá. Laïi coù ngöôøi nhôù laïi veà thôøi kyø theá giôùi môùi thaønh laäp. Nghe noùi: Coù vua Chieân-ñaø-la teân laø Ña-la döông khö, gioûi chuù thuaät vaø hieåu caùc luaän. Coù ngöôøi con teân Xa-ñaàu-la, dung maïo khoâi ngoâ. Vaøo thôøi aáy, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñang laø Baø-la-moân, teân laø Phaát-giaø-la-baø- la, hieåu caùc Bì Ñaø vaø Bì Ñaø phaàn, kinh coù ngöôøi con gaùi teân laø Ba-sí- ña. Baáy giôø, vua Chieân-ñaø-la ñeán choã Phaát-giaø-la-baø-la, noùi raèng: OÂng haõy cho con gaùi mình veà laøm vôï con trai toâi. Baø-la-moân Phaát-giaø-la-baø-la lieàn sinh töùc giaän, noùi: Ñoái vôùi boán doøng hoï lôùn, oâng thuoäc haïng thaáp keùm. Coøn trong boán doøng hoï lôùn, ta thuoäc haøng toân quyù. Côù gì oâng baûo con gaùi toâi laøm vôï con trai oâng? Luùc aáy, vua Chieân-ñaø-la noùi vôùi Baø-la-moân: Toân ty cuûa toäc hoï khoâng coù coá ñònh. OÂng coù nghe noùi ai laø ngöôøi soaïn Phaïm thö chöa?

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 51 266

Vò Baø-la-moân ñaùp: Toâi nghe ñoù laø do Baø-la-moân Cuø-taàn-ñaø-la soaïn. Laïi hoûi: Ai laø ngöôøi soaïn ra saùch Khö-loâ-traù? Vò Baø-la-moân ñaùp: Toâi nghe ñoù laø do vò tieân Khö-loâ-traù soaïn. Laïi hoûi: Ai soaïn Bì Ñaø vaø Bì Ñaø Phaàn kinh? Ñaùp: Ñoù laø do caùc Ñaïi Baø-la-moân. v.v... xöa kia ñaõ soaïn ra. Baáy giôø, vua Chieân-ñaø-la beøn noùi: Nhö vaäy taát caû laø do nhöõng con ngöôøi töø xa xöa taïo ra, hoï ñeàu laø thaân ta! Luùc naày, vò Baø-la-moân nghe noùi nhö theá, lieàn sinh taâm vui möøng, ñoàng yù cho con gaùi mình laøm vôï con trai oâng ta. Nhôù laïi vieäc ôû thôøi kyø theá giôùi môùi thaønh laäp laø nhö theá. Kinh noùi: Phaät baûo oâng chuû thoân: Ta töï nhôù laïi chín möôi moát kieáp trôû laïi ñaây, khoâng heà vì söï aên uoáng maø khôûi nghieäp aùc thaân mieäng yù. Hoûi: Phaät vì duøng trí nhôù laïi ñôøi tröôùc hay duøng trí töï taùnh nieäm sinh maø nhôù laïi nhöõng vieäc nhö vaäy? Neáu duøng trí nhôù laïi ñôøi tröôùc ñeå bieát, thì taïi sao chæ nhôù laïi chín möôi moát kieáp maø khoâng nhieàu hôn? Coøn neáu duøng trí töï taùnh nieäm sinh ñeå bieát, thì taïi sao chæ noùi nhôù laïi baûy ñôøi, hoaëc naêm traêm ñôøi, cho ñeán nhôù laïi theá giôùi khi môùi thaønh laäp maø khoâng noùi nhôù laïi chín möôi moát kieáp? Ñaùp: Neân noùi raèng: Phaät duøng trí nhôù laïi ñôøi tröôùc ñeå bieát. Hoûi: Neáu vaäy, taïi sao chæ noùi chín möôi moát kieáp maø khoâng noùi nhieàu hôn? Toân giaû Ba-xa noùi: Neáu noùi moät traêm kieáp, thì cuõng sinh hoaøi nghi naày neân chæ

noùi chín möôi moät kieáp ñeå khoâng traùi vôùi phaùp töôùng. Laïi nöõa, trong chín möôi moät kieáp, coù baûy vò Phaät ra ñôøi. Laïi nöõa, töø ñoù veà sau ñeàu laø gieo troàng nghieäp töôùng toát. Laïi coù ngöôøi noùi: Do trí töï taùnh nieäm sinh maø bieát. Hoûi: Neáu vaäy thì vì sao laïi noùi trí töï taùnh nieäm sinh nhôù laïi baûy ñôøi, hoaëc naêm traêm naêm ñôøi, cho ñeán thôøi kyø kieáp thaønh maø khoâng noùi chín möôi moát kieáp? Ñaùp: Ngöôøi khaùc thì nhö theá, coøn Ñöùc Phaät thì bieát nhieàu. Hoûi: Trí töï taùnh nieäm sinh laø nhôù laïi luùc trung höõu phaûi khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Khoâng bieát! Vì sao? Vì Trung Höõu laø vi teá, chaúng phaûi caûnh giôùi cuûa trí töï taùnh nieäm sinh. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Nhôù laïi Trung höõu. Vì sao? Vì neáu khoâng nhôù laïi, thì ñoái vôùi ñôøi tröôùc seõ nhôù laïi phaàn ít, hoaëc khoâng nhôù laïi phaàn ít. Hoûi: Thôøi kyø tieàn thaân cuûa Boà-taùt, coù trí töï taùnh nieäm sinh. Luùc

thaân sau cuøng laø coù hay khoâng? Neáu coù, thì sao söùc cuûa duyeân toát ñeïp hôn söùc cuûa nhaân? Neáu khoâng coù, thì Boà-taùt laøm sao chuyeån bieán suy thoaùi? Ñaùp: Neân noùi raèng: Thaân sau cuøng laø coù. Hoûi: Neáu vaäy thì söùc cuûa duyeân beân ngoaøi ôû hieän taïi laøm sao laïi toát ñeïp hôn söùc cuûa nhaân beân trong ôû quaù khöù? Ñaùp: Khoâng vì chaúng coù söùc cuûa duyeân beân ngoaøi, neân môùi goïi laø söùc cuûa nhaân beân trong. Vì caên cô nhaïy beùn neân goïi laø söùc cuûa nhaân beân trong. Ñoái vôùi taát caû chuùng sinh, caên cô nhaïy beùn cuûa Boà-taùt laø kheùo hôn heát. Ai noùi nhö vaày: Thaân sau cuøng cuûa Boà-taùt khoâng coù söùc cuûa duyeân beân ngoaøi. Chö Thieân ôû taàng trôøi Tònh Cö, vì hieän baøy khoå cuûa giaø, beänh cheát cuõng nhaân nôi vöông nöõ Di-giaø-thích, vì khen ngôïi Nieát-baøn maø noùi, nhö baøi keä: Duøng an vui laøm meï Duøng khoâng lo laøm cha Duøng tónh laëng laøm vôï Khoâng laâu, oâng seõ ñöôïc! Thaáy nghe caùc vieäc naøy, taâm caûm thaáy nhaøm chaùn, lo aâu, sau ñoù xuaát gia. Chö Phaät quaù khöù cuõng vì Boà-taùt maø noùi ñaïo, ñieàu ñuû caùc phaùp. Nhö theá, v.v... haù chaúng phaûi söùc cuûa duyeân beân ngoaøi? Laïi coù thuyeát noùi: Thaân sau cuøng laø khoâng. Hoûi: Neáu vaäy Boà-taùt laøm sao chuyeån bieán suy thoaùi? Ñaùp: Maëc duø Boà-taùt khoâng coù trí naày, nhöng vaãn coù trí nhôù laïi vieäc ñôøi tröôùc toát ñeïp. Ñoù laø nguyeän trí. Theá naøo laø thôøi taâm giaûi thoaùt? Taâm baát ñoäng giaûi thoaùt laø theá naøo? Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Ñaây laø Kinh Phaät. Kinh Phaät noùi: Phaät baûo A-nan: Tyø-kheo khoâng neân öa ñaém nhoùm hoïp luaän baøn caùc thöù. Vì sao? Vì neáu öa ñaém nhoùm hoïp, luaän baøn caùc thöù maø muoán caàu thaân chöùng, thôøi taâm giaûi thoaùt, taâm baát ñoäng giaûi thoaùt thì khoâng coù vieäc aáy! Neáu Tyø-kheo khoâng öa ñaém, nhoùm hoïp, baøn luaän caùc thöù maø muoán caàu thaân chöùng, thôøi taâm giaûi thoaùt, taâm baát ñoäng giaûi thoaùt thì coù vieäc aáy. Kinh Phaät duø noùi nhö theá nhöng khoâng phaân bieät roäng: Theá naøo laø theå taùnh cuûa giaûi thoaùt? Ñöôïc giaûi thoaùt aáy laø sao? Phaàn Kieàn-ñoä Caên, tuy noùi ñaéc hai phaùp giaûi thoaùt naày, nhöng laïi khoâng noùi veà theå taùnh cuûa chuùng. Nay muoán noùi ñeán theå taùnh cuûa hai giaûi thoaùt kia neân soaïn luaän

naày. Laïi coù ngöôøi noùi: Sôû dó soaïn luaän laø vì: Hoaëc coù thuyeát noùi thôøi taâm giaûi thoaùt laø höõu laäu, phi thôøi taâm giaûi thoaùt laø voâ laäu. Vì muoán ngaên yù cuûa thuyeát vöøa noùi, cuõng noùi hai phaùp giaûi thoaùt naày laø voâ laäu. Laïi coù thuyeát noùi: Sôû dó soaïn luaän naày laø vì: Hoaëc coù thuyeát cho: Thôøi taâm giaûi thoaùt laø höõu vi, phi thôøi taâm giaûi thoaùt laø voâ vi. Vì ñeå ngaên yù cuûa thuyeát vöøa noùi, ñoàng thôøi cuõng ñeå laøm saùng toû hai phaùp giaûi thoaùt ñeàu laø höõu vi. Laïi coù ngöôøi noùi: Sôû dó soaïn luaän naày laø vì: Nhö coù ngöôøi noùi raèng: Thôøi taâm giaûi thoaùt laø Hoïc, phi thôøi taâm giaûi thoaùt laø Voâ hoïc. Vì sao? Vì thôøi taâm giaûi thoaùt coù choã taïo taùc, phi thôøi taâm giaûi thoaùt khoâng coù choã taïo taùc. Vì muoán ngaên chaën yù cuûa caùc thuyeát nhö ñaõ noùi, cuõng noùi hai giaûi thoaùt aáy ñeàu laø Voâ hoïc, neân soaïn luaän naày. Ñoái vôùi taát caû phaùp höõu vi, voâ vi, theå taùnh cuûa hai phaùp giaûi thoaùt naày trong phaùp höõu vi laø giaûi thoaùt nôi ñaïi ñòa, trong phaùp voâ vi laø soá dieät. Giaûi thoaùt trong ñaïi ñòa coù hai thöù: Nhieãm oâ vaø khoâng nhieãm oâ. Nhieãm oâ laø taø giaûi thoaùt, khoâng nhieãm oâ laø chaùnh giaûi thoaùt. Chaùnh giaûi thoaùt laïi coù hai thöù: höõu laäu, voâ laäu. Höõu laäu, nghóa laø töông öng vôùi Voâ löôïng baát tònh, voâ laäu nghóa laø Hoïc, Voâ hoïc. Hoïc: Töông öng vôùi khoå phaùp nhaãn, cho ñeán ñònh Kim cöông duï. Voâ hoïc: Laø A-la-haùn. A-la-haùn coù hai haïng: Thôøi taâm giaûi thoaùt vaø phi thôøi taâm giaûi thoaùt. Thôøi taâm giaûi thoaùt: Laø naêm loaïi A-la-haùn. Phi thôøi taâm giaûi thoaùt: Laø moät loaïi A-la-haùn. Hai loaïi A-la-haùn naày, lìa duïc, ñöôïc voâ duïc laø taâm giaûi thoaùt, lìa voâ minh laø tueä giaûi thoaùt. Hoûi: Neáu lìa duïc, ñaéc voâ duïc laø taâm giaûi thoaùt, lìa voâ minh laø tueä giaûi thoaùt, thì nhö Kinh Taäp Phaùp noùi laøm sao hieåu ñöôïc? Nhö noùi: Theá naøo laø thôøi taâm giaûi thoaùt? Ñaùp: Laø caên thieän khoâng tham, ñoái trò vôùi tham. Phi thôøi taâm giaûi thoaùt laø sao? Ñaùp: Laø caên thieän khoâng si, ñoái trò vôùi si! Cuõng theá, giaûi thoaùt laø taùnh cuûa caên thieän phaûi chaêng? Ñaùp: Vaên kinh Taäp Phaùp neân noùi raèng: Theá naøo laø Thôøi taâm giaûi thoaùt? Ñaùp: Laø noùi phaùp giaûi thoaùt töông öng vôùi caên thieän khoâng tham. Theá naøo laø Phi thôøi taâm giaûi thoaùt? Ñaùp: Laø noùi phaùp giaûi thoaùt töông

öng vôùi caên thieän khoâng si. Vaên naày neân noùi nhö theá, nhöng khoâng noùi laø coù yù gì? Ñaùp: Hoaëc vì höõu vi khoâng tham maø döùt tröø taâm tham. Hoaëc vì höõu vi khoâng si, neân döùt tröø taâm si, cho neân noùi nhö theá. Hoûi: Vì sao goïi laø Thôøi giaûi thoaùt? Ñaùp: Vì chôø ñôïi thôøi gian ñeå ñöôïc neân goïi laø thôøi. Chôø ñôïi thôøi gian nghóa laø: Ñôïi ôû saùu thôøi. Saùu thôøi: laø y phuïc, thöùc aên uoáng, giöôøng naèm, noùi phaùp, nôi choán, con ngöôøi. Ñôïi y phuïc nghóa laø: Ñöôïc y phuïc meàm moûng, toát ñeïp thì coù theå ñöôïc giaûi thoaùt, khoâng coù thì khoâng ñöôïc giaûi thoaùt. Ñôïi thöùc aên uoáng nghóa laø: Neáu ñöôïc caùc thöùc aên ngon nhö: Toâ, maät, thòt v.v..., thì coù theå ñöôïc giaûi thoaùt, khoâng ñöôïc thì khoâng

giaûi thoaùt. Ñôïi giöôøng naèm, nghóa laø: Hoaëc ñöôïc duïng cuï naèm daày, meàm maïi thì ñöôïc giaûi thoaùt, khoâng coù thì khoâng ñöôïc giaûi thoaùt. Ñôïi noùi phaùp, nghóa laø: Neáu ñöôïc nghe phöông tieän toát do ngöôøi noùi phaùp ñaõ noùi thì coù theå ñöôïc giaûi thoaùt, khoâng ñöôïc nghe thì seõ khoâng ñöôïc giaûi thoaùt. Ñôïi nôi choán, nghóa laø neáu ôû choán kia vaéng laëng, khoâng coù caùc thöù oàn aøo, thì ñöôïc giaûi thoaùt. Neáu khoâng vaéng laëng, seõ khoâng ñöôïc giaûi thoaùt. Ñôïi con ngöôøi, nghóa laø: Neáu gaëp ñöôïc ngöôøi taùnh thieän, deã ôû chung, ñoàng ôû chung thì coù theå ñöôïc giaûi thoaùt, khoâng ñöôïc thì khoâng giaûi thoaùt. Hoûi: Vì sao goïi laø phi Thôøi giaûi thoaùt? Ñaùp: Vì khoâng ñôïi thôøi gian ñeå ñöôïc giaûi thoaùt, neân goïi laø phi Thôøi giaûi thoaùt. Khoâng ñôïi thôøi, nghóa laø khoâng ñôïi saùu thôøi gian: y phuïc, thöùc aên uoáng, giöôøng naèm, noùi phaùp, nôi choán, con ngöôøi, v.v... Khoâng ñôïi thôøi y: nghóa laø: Maëc y phuïc phaán taûo, coù theå tu phaùp thieän hôn haún Thôøi giaûi thoaùt maëc y phuïc quyù giaù! Khoâng ñôïi thöïc thôøi: nghóa laø: Duø aên uoáng thoâ sô, keùm dôû maø coù theå tu ñaïo hôn haún Thôøi giaûi thoaùt aên uoáng nhieàu thöùc aên ngon. Khoâng ñôïi ñoà naèm, ngoài thích hôïp, nghóa laø: Ngoài treân taûng ñaù maø tu ñaïo, hôn haún Thôøi giaûi thoaùt ngoài treân toøa cao, eâm aùi. Khoâng ñôïi thôøi noùi phaùp, nghóa laø: Neáu khoâng coù phöông tieän ñöôïc nghe ngöôøi noùi phaùp noùi cuõng coù theå nhanh choùng nhaäp thieàn ñònh. Khoâng ñôïi phöông höôùng thích hôïp, nghóa laø: Neáu ôû phöông kia coù nhieàu aâm thanh oàn aøo thì cuõng nhanh choùng nhaäp ñònh. Khoâng ñôïi ngöôøi thích hôïp, nghóa laø: Neáu gaëp phaûi ngöôøi taùnh aùc khoù ôû chung maø cuøng ôû chung thì cuõng nhanh choùng nhaäp ñònh. Laïi nöõa, vì ñaïo nhoû heïp maø ñöôïc phaùp naày, neân goïi laø Thôøi giaûi thoaùt. Hoûi: Ñaïo nhoû heïp laø sao?

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 51 270

Ñaùp: Hoaëc ôû trong moät thaân coù theå gieo troàng caên thieän, thaân thöù hai thaønh thuïc, thaân thöù ba ñöôïc giaûi thoaùt. Neáu chaúng phaûi ñaïo nhoû heïp maø ñöôïc thì goïi laø phi Thôøi giaûi thoaùt. Khoâng phaûi ñaïo nhoû heïp laø sao? Hoaëc coù ngöôøi tu phöông tieän trong saùu möôi kieáp, nhö Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, hoaëc coù ngöôøi tu phöông tieän trong traêm kieáp, nhö Bích-chi Phaät. Hoaëc coù ngöôøi tu phöông tieän trong ba A-taêng-kyø kieáp, nhö Phaät, Theá toân. Laïi nöõa, vì ñaïo yeáu keùm maø ñöôïc, neân goïi laø Thôøi giaûi thoaùt. Ñaïo yeáu keùm laø sao? Ñoái vôùi phaùp thieän kia, khoâng thöôøng tu, khoâng tu lieân tuïc, khoâng tu trong moïi thôøi gian. Neáu tu ôû phaàn ñaàu trong ngaøy, coøn phaàn thôøi gian giöõa, thôøi gian sau thì khoâng tu. Neáu ôû vaøo ñaàu hoâm tu, nöûa ñeâm, gaàn saùng khoâng tu. Traùi vôùi ôû treân goïi laø phi Thôøi giaûi thoaùt. Laïi nöõa, do ñaïo nhieàu ñònh maø ñöôïc, goïi laø Thôøi giaûi thoaùt. Do ñaïo nhieàu tueä ñaït ñöôïc, goïi laø phi Thôøi giaûi thoaùt. Laïi nöõa, neáu haønh giaû vì caùc vieäc vöøa yù, khoâng vöøa yù, lôïi ích, khoâng lôïi ích, khoå, vui caàn coù ñuû ñeå taïo ra chöôùng ngaïi, goïi laø Thôøi giaûi thoaùt. Traùi vôùi ôû treân goïi laø phi Thôøi giaûi thoaùt. Thôøi giaûi thoaùt laø naêm loaïi A-la-haùn. Phi Thôøi giaûi thoaùt laø moät loaïi A-la-haùn phaùp baát ñoäng. Hoûi: Vì sao naêm loaïi A-la-haùn laø Thôøi giaûi thoaùt?

Ñaùp: Vì ñeàu coù söï vöôït hôn neân naêm loaïi A-la-haùn laø Thôøi giaûi thoaùt. Vì con ngöôøi chieám ña soá, neân moät loaïi A-la-haùn phaùp baát ñoäng laø phi Thôøi giaûi thoaùt. Vì hôïp vôùi ñaïo ba thöøa, cuõng coù nghóa bình nhau, ñeàu toàn taïi, khoâng coù loãi, vì sinh trong thaân thanh tònh. Laïi nöõa, vì ngöôøi thuoäc phaåm haï nhieàu, neân naêm loaïi A-la- haùn ñöôïc goïi laø Thôøi giaûi thoaùt. Vì ngöôøi thuoäc phaåm thöôïng ít, neân moät loaïi A-la-haùn cuûa phaùp baát ñoäng ñöôïc goïi laø Phi Thôøi giaûi thoaùt. Nhö vua theá gian hieän nay soá Ñaïi thaàn, Tröôûng giaû, Cö só thì raát ít, coøn soá ngöôøi thaáp keùm thì raát nhieàu. Cuõng theá Bích-chi Phaät, Thanh vaên ñöôïc Ba-la-maät raát ít, A- la- haùn Thôøi giaûi thoaùt raát nhieàu. Laïi nöõa, vì deã ñöôïc deã khôûi, neân naêm loaïi A-la-haùn laø Thôøi giaûi thoaùt. Vì khoù ñöôïc, khoù khôûi, neân chæ moät loaïi A-la-haùn phaùp baát ñoäng laø Phi Thôøi giaûi thoaùt. Nhö ngöôøi ñôøi nay, soá ngöôøi ñi ñeán nöôùc Sö Töû vöông vaø nöôùc Chaân-Ñôn, ngöôøi trôû laïi raát ít. Neáu ngöôøi töø thoân naày ñeán thoân kia roài quay laïi thì raát nhieàu. Thôøi giaûi thoaùt vaø Phi Thôøi giaûi thoaùt kia cuõng gioáng nhö theá.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 51 271

Laïi nöõa, phaùp Thôøi giaûi thoaùt khoâng duïng coâng nhieàu, khoâng coù choã taïo taùc maø ñöôïc neân naêm loaïi A-la-haùn ñöôïc goïi laø Thôøi giaûi thoaùt. Phaùp Phi Thôøi giaûi thoaùt duïng coâng nhieàu, vì coù nhieàu choã taïo taùc maø ñöôïc neân chæ moät loaïi A-la-haùn cuûa phaùp baát ñoäng goïi laø Phi Thôøi giaûi thoaùt. Laïi nöõa, vì phaùp cuûa Thôøi giaûi thoaùt coù theâm, coù bôùt, neân naêm loaïi A-la-haùn ñöôïc goïi laø Thôøi giaûi thoaùt. Theâm laø tieán tôùi toát ñeïp, bôùt laø luøi suït. Phi Thôøi giaûi thoaùt vì khoâng coù theâm, bôùt, neân chæ moät loaïi A-la-haùn cuûa phaùp baát ñoäng laø Phi Thôøi giaûi thoaùt. Khoâng coù theâm laø khoâng coù tieán tôùi söï toát ñeïp, khoâng coù bôùt laø khoâng luøi laïi. Nhö noùi Thôøi giaûi thoaùt laø phaùp aùi. Hoûi: Vì sao Thôøi giaûi thoaùt laø phaùp aùi? Ñaùp: Nhö kinh naày noùi: A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt gìn giöõ, quyù troïng phaùp naày, khieán ta khoâng bò lui suït ñoái vôùi phaùp ñoù. Ví nhö ngöôøi chæ coù moät maét, baø con cuûa nhaø ngöôøi aáy ñeàu baûo veä khoâng ñeå cho laïnh, noùng, gioù, buïi laøm hö hoaïi. Thôøi giaûi thoaùt kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt khoâng ñöôïc töï taïi ñoái vôùi giaûi thoaùt, caàn duïng coâng nhieàu, môùi hieän ôû tröôùc. Vì khôûi hieän ôû tröôùc neân taâm sinh vui möøng goïi laø phaùp aùi. Phi Thôøi giaûi thoaùt ñöôïc töï taïi ñoái vôùi giaûi thoaùt, khoâng duïng coâng nhieàu maø hieän ra ôû tröôùc. Vì khôûi ôû hieän taïi, taâm khoâng sinh vui möøng, khoâng goïi laø phaùp aùi. Laïi nöõa, A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt coù lui suït. Vì sôï lui suït neân thöôøng khôûi söï giaûi thoaùt hieän ôû tröôùc. A-la-haùn phi Thôøi giaûi thoaùt khoâng coù phaùp lui suït, neân khoâng thöôøng khôûi söï giaûi thoaùt hieän ôû tröôùc. Laïi nöõa, A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt, vì ñöôïc nhieàu ngöôøi yeâu, meán tin theo, neân goïi laø phaùp aùi. Traùi vôùi phaùp naày, goïi laø phaùp khoâng aùi. Laïi nöõa, A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt, vì in nhieàu maø ñöôïc ñaïo neân goïi laø phaùp aùi. A-la-haùn Phi Thôøi giaûi thoaùt, vì tueä nhieàu ñöôïc ñaïo, neân goïi laø phaùp khoâng aùi. Laïi nöõa, A-la-haùn Phi Thôøi giaûi thoaùt coù caên thieän

khoâng öa Thaùnh ñaïo, nhö tam-muoäi Khoâng, voâ nguyeän, voâ nguyeän, voâ töôùng, voâ töôùng. Vì caên thieän naày khoâng öa Thaùnh ñaïo, neân khoâng yeâu meán phaùp naày. A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt, vì khoâng coù caên thieän naày, neân yeâu meán gìn giöõ phaùp naày. Kinh goác tuy khoâng noùi nhöng veà nghóa thì neân nhö theá. Hoûi: Vì sao A-la-haùn Phi Thôøi giaûi thoaùt goïi laø phaùp baát ñoäng? Ñaùp: Do toát ñeïp hôn heát. Ví nhö theá gian hieän nay laø nôi choán toàn taïi taát caû caùc toát ñeïp vöôït troäi nhö caùc thöùc aên uoáng, y phuïc, chuoãi ngoïc v.v... ñeàu khoâng lay ñoäng taâm ngöôøi giaän döõ. A-la-haùn phaùp baát

phi Thôøi giaûi thoaùt kia cuõng theá. Laïi nöõa, phieàn naõo coù theå khieán taâm ngöôøi lay ñoäng, coù theå khieán taâm ngöôøi sinh khôûi meâ ñaém, vì sö caáu ueá ôû trong taâm thieän. Vì khoâng coù theá löïc cuûa taâm thieän kia, neân khoâng ñöôïc töï taïi, goïi laø baát ñoäng. Laïi nöõa, ñaõ döùt tröø phieàn naõo, khoâng coøn lui suït, neân goïi laø baát ñoäng. Nhö ngöôøi baén cung gioûi, baén truùng ngay muïc tieâu, goïi laø baát ñoäng. A-la-haùn phaùp baát ñoäng Phi Thôøi giaûi thoaùt kia cuõng gioáng nhö theá. Nhö Kinh noùi: Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát! Neáu Tyø-kheo, Tyø-kheo ni coù phaùp giaûi thoaùt baát ñoäng laø chuoãi ngoïc baùu, thì seõ döùt ñöôïc phaùp baát thieän, tu phaùp thieän. Hoûi: Vì sao giaûi thoaùt baát ñoäng ñöôïc goïi laø phaùp chuoãi ngoïc baùu? Ñaùp: Vì vöõng chaéc, toát ñeïp, vì khoâng coù loãi, vì nheï nhaøng, vì khoâng coù veát nhô, vì trong saïch, vì khoù ñöôïc, neân goïi laø chuoãi ngoïc baùu. Laïi nöõa, ví nhö trong suoái, ao, neáu ta boû vieân ngoïc baùu xuoáng ao, thì nöôùc aáy seõ khoâng, coøn caáu ñuïc xen laãn. Neáu trong thaân ngöôøi coù chuoãi ngoïc baùu giaûi thoaùt baát ñoäng, thì seõ khoâng coù phieàn naõo caáu ueá xen laãn. Phaùp giaûi thoaùt baát ñoäng kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, nhö trong nhaø ngöôøi coù ngoïc baùu Ma-ni thì seõ khoâng toái taêm. Neáu trong thaân ngöôøi coù ngoïc baùu cuûa phaùp baát ñoäng thì seõ khoâng coù voâ minh taêm toái. Phaùp giaûi thoaùt baát ñoäng kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, neáu choã naøo coù ñaët vieân ngoïc Phöông Baûo, thì nôi ñoù ñöôïc yeân oån, khoâng loän xoän. Cuõng vaäy, neáu trong thaân ngöôøi coù ngoïc Phöông Baûo giaûi thoaùt baát ñoäng, thì taâm ngöôøi ñoù baát ñoäng. Laïi nöõa, nhö trong nhaø ngöôøi coù ngoïc baùu voâ giaù, thì nhaø ngöôøi ñoù hoaøn toaøn seõ khoâng coøn khoå sôû ngheøo cuøng. Cuõng vaäy, neáu trong thaân ngöôøi coù ngoïc baùu baát ñoäng, thì ngöôøi aáy seõ döùt tröø haún ngheøo khoå veà Thaùnh ñaïo. Laïi nöõa, ví nhö ñaët treân ñaàu laù côø hieäu vieân ngoïc baùu nhö yù, thì tuøy theo yù nieäm cuûa con ngöôøi, voâ soá caùc thöù cuûa baùu, seõ raûi xuoáng nhö möa laøm cho traêm ngaøn chuùng sinh, ñeàu lìa khoå ngheøo cuøng. Ñöùc Phaät, Theá toân cuõng theá, duøng vieân ngoïc baùu baát ñoäng ñaët yeân treân laù côø hieäu boán Voâ löôïng, tuøy theo yù nghó cuûa chuùng sinh, seõ coù möa xuoáng caùc thöù phaùp baûo, seõ döùt boû khoå ngheøo cuøng cuûa chuùng sinh veà chaùnh phaùp. Hoûi: Neáu taâm baát ñoäng giaûi thoaùt laø phaùp toát ñeïp, thì vì sao kinh laïi noùi laø phaùp khoâng theâm, khoâng

bôùt? Ñaùp: Vì haønh giaû cuøng ñöôïc phaùp naày. Neáu ñaày ôû phöông Ñoâng thì seõ coù con cuûa haøng Saùt-lôïi. Neáu ñaày ôû phöông Nam thì seõ coù con cuûa

haøng Baø-la-moân, neáu ñaày ôû phöông Taây thì seõ coù con cuûa haøng Cö só. Neáu ñaày ôû phöông Baéc thì seõ coù con cuûa haøng Thuû-ñaø, ñeàu caïo boû raâu toùc, thaân maëc phaùp phuïc, tin nhaø chaúng phaûi nhaø, ñoái vôùi chaùnh phaùp ñeàu xuaát gia, ñeàu ñöôïc thaân chöùng taâm baát ñoäng giaûi thoaùt, nhöng phaùp giaûi thoaùt naày khoâng coù theâm, bôùt. Laïi nöõa, vì muoán noùi leân phaùp Phaät coù nhieàu cuûa caûi, chaâu baùu. Phaùp Phaät ngoaïi tröø taâm baát ñoäng giaûi thoaùt coøn coù Voâ löôïng coâng ñöùc phaùp thieän khaùc. Taâm baát ñoäng giaûi thoaùt chæ laø moät phaùp. Laïi nöõa, vì muoán noùi leân trong thaân Nhö lai coù Voâ löôïng coâng ñöùc, tröø taâm baát ñoäng giaûi thoaùt coøn coù Voâ löôïng coâng ñöùc laønh khaùc, taâm baát ñoäng giaûi thoaùt chæ laø moät phaùp! Laïi nöõa, vì muoán cho ngöôøi nghi ñöôïc quyeát ñònh. Nhö kinh noùi: Toân giaû Muïc-kieàn-lieân quyeát ñònh khai tröø Tyø-kheo Chieâm-Baø ra khoûi taêng chuùng, haàu heát caùc Tyø-kheo ñeàu nghó: nay chuùng taêng giaûm ít. Ñöùc Phaät noùi: Neáu ñeä töû ta ñaõ ñöôïc taâm baát ñoäng giaûi thoaùt saâu xa thaéng dieäu thì ñoái vôùi keû bò ñuoåi ra khoûi taêng khoâng theå laøm cho taêng coù theâm, coù bôùt, huoáng chi Tyø-kheo kia ñaõ phaïm giôùi vaø caùc oai nghi, xa lìa phaùp baïch tònh haù coù theå khieán cho taêng chuùng coù theâm, coù bôùt hay sao? Laïi nöõa, phaùp giaûi thoaùt naày laø phaùp khoâng taêng, khoâng bôùt. Khoâng theâm laø khoâng coù thaéng tieán. Khoâng bôùt, laø khoâng coù lui suït, maát maùt. Trong baát cöù luùc naøo, taâm giaûi thoaùt ñeàu töông öng vôùi taän trí? Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Vì muoán taïo cho ngöôøi ngôø vöïc coù ñöôïc söï quyeát ñònh. A- la- haùn Thôøi giaûi thoaùt tu hai thöù tueä: taän trí vaø chaùnh kieán Voâ hoïc, A- la- haùn Phi Thôøi giaûi thoaùt tu ba thöù tueä laø taän trí, trí voâ sinh vaø chaùnh kieán Voâ hoïc. Hoaëc noùi: Nhö A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt tu hai thöù tueä, ngöôøi Phi Thôøi giaûi thoaùt cuõng vaäy. Nhö A-la-haùn Phi Thôøi giaûi thoaùt tu ba thöù tueä, Thôøi giaûi thoaùt cuõng vaäy. Vì muoán noùi moät caùch quyeát ñònh, Thôøi giaûi thoaùt tu hai thöù tueä, Phi Thôøi giaûi thoaùt tu ba thöù tueä, neân soaïn luaän naày. Caùc Thôøi giaûi thoaùt ñeàu töông öng vôùi taän trí phaûi chaêng? Noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: Nhö Kinh naày noùi: Taän trí laø A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt. Trong khoaûng moät saùt-na, Ñònh Kim cöông duï hieän ôû tröôùc. Taän trí noái tieáp thöù lôùp khôûi hieän ôû tröôùc. Töø taän trí khôûi, hoaëc khôûi chaùnh kieán Voâ hoïc, hoaëc khôûi taâm theá tuïc. Ñònh Kim cöông duï cuûa A-la-haùn Phi Thôøi giaûi thoaùt, taän trí ñeàu

coù khoaûng moät saùt-na hieän ôû tröôùc. Theo thöù lôùp noái tieáp nhau khôûi trí voâ sinh hieän ôû tröôùc. Töø Trí voâ sinh khôûi, hoaëc khôûi chaùnh kieán Voâ hoïc, hoaëc khôûi taâm theá tuïc. Taát caû A-la-haùn ñeàu tu chaùnh kieán Voâ hoïc, khoâng haún laø ñeàu khôûi hieïân ôû tröôùc! Hoûi: Coù gì khaùc nhau giöõa taän trí, trí voâ sinh hay khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Teân goïi khaùc nhau, ñoù goïi laø taän trí, ñoù goïi laø Trí voâ sinh. Laïi nöõa, coâng vieäc ñaõ laøm xong goïi laø taän

trí. Töø nhaân Voâ hoïc sinh goïi laø Trí voâ sinh. Laïi nöõa, hoaëc khoâng heà ñöôïc maø ñöôïc, hoaëc töøng ñöôïc maø ñöôïc, goïi laø taän trí. Chöa töøng ñöôïc maø ñöôïc, goïi laø Trí voâ sinh. Laïi nöõa, ñaïo giaûi thoaùt thuoäc veà ñaïo thaéng tieán, ñöôïc goïi laø taän trí, chæ thuoäc veà ñaïo thaéng tieán, goïi laø Trí voâ sinh. Laïi nöõa, Taän trí coù naêm loaïi A-la-haùn. Trí voâ sinh coù moät loaïi A- la-haùn, laø taâm baát ñoäng giaûi thoaùt. Ñoù laø söï khaùc nhau giöõa taän trí, trí voâ sinh. Hoûi: Taän trí ban ñaàu laø trí naøo? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Laø khoå tyû trí. Vì sao? Vì haønh giaû luùc môùi nhaäp vaøo Thaùnh ñaïo, quaùn quaû, khi xuaát cuõng quaùn quaû. Nhö duøng muõi teân taåm thuoác ñoäc baén thuù, thuoác ñoäc seõ ngaám khaép thaân. Veà sau, neáu thuù cheát, hôi ñoäc seõ ñoïng trôû laïi ôû loã ung nhoït. Khoå tyû trí kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Laø taäp tyû trí. Vì sao? Vì khi haønh giaû nhaäp Thaùnh ñaïo, quaùn quaû, luùc xuaát Thaùnh ñaïo, quaùn nhaân. Cuõng theá, phaùp sinh töû hoaëc laø nhaân, hoaëc laø quaû. Neáu bieát nhaân, bieát quaû thì ñaïo sinh töû seõ döùt, goïi laø bôø meù khoå. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Laø khoå tyû trí, taäp tyû trí. Neáu laø khoå tyû trí thì chaúng phaûi taäp tyû trí, neáu laø taäp tyû trí thì chaúng phaûi khoå tyû trí.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.